

5. Малюта К. Г. Тенденції розвитку екологічного туризму в Україні. *Новини науки: дослідження, наукові відкриття, високі технології*. Т. 6. 2019. С. 90-94.
6. Пригара О. Екологічні проблеми туризму та шляхи їх вирішення. *Актуальні проблеми гуманітарних наук*. Випуск №8. 2014. С. 404-408.
7. Сорокіна Г. О. Екологічний туризм: навчальний посібник. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 206 с.
8. Українські глемпінги: ТОП-10 наметових екоготелів від Карпат до Одеси. URL: <https://ukrainky.com.ua/ukrayinski-glepmingy-top-10-nametovyh-ekogoteliv-vid-karpat-do-odesy/>
9. Market size of the ecotourism sector worldwide in 2022, with a forecast for 2028. URL: <https://www.statista.com/statistics/1221034/ecotourism-market-size-global/>.

Верешко О.С.

здобувачка, 242 Туризм

Науковий керівник: Бойко Зоя, к.геог.н., доцент
Університету митної справи та фінансів

ВПЛИВ ТУРИЗМУ НА ПРИРОДНІ ЕКОСИСТЕМИ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАЇТТЯ

Коли розмова заходить про подорожі до природи, часто використовується термін «екотуризм». Але варто відзначити, що екотуризм - це не просто окремих сегмент ринку туризму зі значними темпами зростання. Він представляє собою концепцію, яка включає в себе більший контекст – ідею позитивного впливу людини на природу. Екотуризм є лише однією складовою частиною природного туризму, який займає більше місць на ринку і може впливати на природу по-різному, від негативного до нейтрального і позитивного.

Варто зауважити, що термін «екотуризм» широко використовується в сучасній діяльності заповідних зон і природних парків. Зростання популярності екотуризму в останні десятиліття пояснюється не лише зниженням стану навколишнього середовища, але й зростанням інтересу до культурних аспектів популярних туристичних регіонів, таких як гірські курорти, прибережні місця з теплими морями, а також збільшення використання рівнин і лісів для сільського господарства [3].

Екотуризм може впливати на декілька компонентів екосистеми: ґрунт, водні ресурси, рослинність, санітарний стан природи, естетичний вплив ландшафту та геологічні умови території. Розберемо коротко кожен фактор.

Вплив туризму на території, які охороняються, можна віднести до двох категорій: прямий і непрямий. Прямий вплив туризму виникає внаслідок присутності туристичної діяльності на цих територіях, у той час як непрямий вплив, пов'язаний з розвитком туристичної інфраструктури. Спектр можливих впливів указаний у таблиці 1.

Таблиця 1

Вплив туризму на охоронювані території

Елементи	Вплив
Рослинність	Знижується щільність рослинного покриву, змінюється індивідуальна характеристика рослин, також змінюється видовий склад, вертикальна структура та просторовий розподіл.
Ґрунт	Змінюється хімічний склад, порушується вологість та температура ґрунту. Змінюється склад мікроорганізмів. Йде засолення ґрунтів
Водні екосистеми	Видозмінюються берегові лінії та поверхня дна, склад води, збільшується ступінь осаду та каламутності.

Джерело: складено за автором за [1]

З горами пов'язані дві надзвичайно популярні форми активного відпочинку у наш час - скелелазіння та спелеологія. Проте ці види рекреаційної діяльності, традиційно, за рахунок деяких подряпин на поверхні гір і руйнування схилів, не завдають значної шкоди природному середовищу. Значно більша загроза для природи пов'язана з колекціонуванням мінералів, кристалічних утворень і копалин. Один із найбільш драматичних прикладів наслідків такої діяльності – це Пам'ятник природи лісових скам'янілостей (Petrified Forest) в Аризоні, любителі сувенірів в деяких місцях майже повністю зруйнували скам'янілі дерева [2].

Вплив туризму на ґрунтовий покрив можна пояснити іншими формами. Переміщення чи видалення верхнього шару як правило, спостерігається в результаті поверхневої діяльності. Часто земельна поверхня нагрівається під спорудами, автостоянками і дорогами, що можна призвести до осипів, зсувів і виведення ґрунту. Наприклад, на терасоподібних схилах пагорбів можна помітити доріжки, які традиційно йдуть від вершини до підніжжя і використовуються туристами для піших прогулянок або верхньої їзди на конях. Однак більш значущий вплив завдають туристи, які рухаються вздовж схилів вниз або вгору, особливо на вразливих схилах старовинних вулканів [1].

Щодо водних ресурсів, великою загрозою для навколишнього середовища є використання моторних човнів і водних мотоциклів. Основна проблема виникає в тому, що ці транспортні засоби створюють великі хвилі, які призводять до ерозії берегів рік та сприяють осіданню осаду в річках. Крім того, постійний гуркіт лякає бобрів, диких качок і гусей, які живуть у прибережних зонах. Моторні човни і водні мотоцикли також забруднюють воду своїми викидами, що призводить до утворення маслянистих плівок на поверхні води і поступового зменшення популяції риби [4].

Туризм також впливає і на рослинний світ. Рослинність на рекреаційних територіях відзначає загрози внаслідок прямого впливу відпочиваючих і туристів, а також через експлуатацію об'єктів туризму. Туристи завдають шкоди рослинам, ламають гілки дерев, пошкоджують кору, рвуть рослини і знищують грибниці. Високогір'я Карпат стикаються з руйнуванням завдяки наметовим містечкам і масовою вирубкою альпійських сосен для розваг.

Відбуваються зміни в складі різних екосистем, дуже шкідливі для видів рослин, характерних для даної території, їх кількість зменшується або замінюється на інші. Повне відновлення руйнівних наслідків, таких як витоптування, у біоценозі відбувається за 15-20 років, а приріст рослинності може відбутися лише через 5-10 років після припинення активного відвідування цієї території [2].

Санітарний стан території чи не найважливіша сторона туризму і екології. Якщо територія доглянута, то вона буде більш привабливою для людей. Але й самі відвідувачі впливають на санітарію. Багато хто не задумується про наслідки і викидає сміття куди заманеться. Тому зараз велика проблема в забруднених річках, морях, океанах та лісах.

Вплив транспорту, пов'язаного з туризмом, на навколишнє середовище проявляється через викиди шкідливих газів автомобілів у повітря, підвищення рівня шуму та будівництво нових доріг, автостоянок, автозаправних станцій і технічних споруд. Викиди спричиняють забруднення атмосфери (з появою вуглекислого газу, важких металів, сполук хлору, фтору, ртуті та миш'яку), що призводить до вимирання рідкісних видів рослин та різних мікроорганізмів і розселення диких тварин в інших місцях. Надмірний шум відлякує тварин, прикладом є те, що шум рівнем від 40 до 60 децибелів стресу, зменшує час відпочинку та апетит. При 65 децибелах відбувається роздратування вегетативної і гормональної системи, а при 75 - відбуваються серйозні порушення. Шум впливає на ссавців, зменшуючи кількість молока, сповільнюючи ріст молодняка і викликаючи передчасні пологи [4].

Підсумовуючі, зауважимо, що туризм може впливати на довкілля не тільки негативно, але й позитивно, а саме:

– заохочення охорони природи: туризм може збільшити свідомість та інтерес громадськості щодо збереження природних ресурсів та довкілля. Туристи, побачивши красу природи, частіше стають захисниками екосистем і підтримують програми їх охорони;

– фінансова підтримка охорони природи: туризм може створювати доходи, які використовуються для фінансування охоронних програм та досліджень природи. Парки та заповідники часто отримують витрати від вхідних квитків, екскурсій, а також збір екологічних податків та платежів;

– підтримка місцевих економік: туризм може створити нові робочі місця та сприяти економічному розвитку місцевих спільнот. Це може підвищити добробут місцевого населення та зменшити тиск на природні ресурси через альтернативні джерела доходу;

– збереження культурної спадщини: туризм може сприяти збереженню культурної спадщини та традиційних місцевих спільнот, що можуть включати в себе традиційне мистецтво, ремесла, мови та інші аспекти культури;

– екологічна освіта: туризм надає можливість навчати туристів екологічним питанням і важливості збереження природи. Це може призвести до більш відповідального ставлення до природи і довкілля;

– підтримка наукових досліджень: туризм може надавати доступ до важливих об'єктів дослідження для наукових та моніторингових екосистем, як краще розуміти та зберігати природу.

Важливо підкреслити, що для досягнення позитивного впливу туризму на екосистему необхідно планувати та регулювати туристичну діяльність, слідуючи принципам сталого розвитку та збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь.

Список використаних джерел:

1. Вплив туристичної діяльності на довкілля URL: <http://surl.li/nawfc>
2. Небезпеки туризму URL: <http://surl.li/nawff>
3. Природний туризм і громада: спільні завдання у збереженні біорізноманіття та залученні відвідувачів URL: <https://infotour.in.ua/taksanov.htm/>
4. Туризм і екологія. Екотуризм. URL: <http://surl.li/nawfi>

Вовк К.,

здобувачка, 242 Туризм і рекреація

Науковий керівник: Любчук Ольга д.держ.упр., професор
ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН

Міжнародний туризм є одним з найвпливовіших галузей на соціально-економічне життя українців, а до міжнародного туризму можна віднести такі види туризму: виїзний та в'їзний. Зарубіжний (виїзний) туризм – поїздки осіб-резидентів країни (регіону), які здійснюють перебування в місцях, що знаходяться за межами їх країни і за межами їх звичайного середовища (подорожі осіб, що постійно проживають в Україні, за межі митної території України) [1].

Туризм повинен розвиватись у постійній гармонії та співпраці з іншими секторами економіки. Міжнародний туризм як один з видів поліпшення життя громадян країни, розвитку економіки. У 2021 році велика кількість країн не змогли відкрити свої кордони через активну фазу пандемії коронавірусної хвороби, тому активізувався попит на місцевий туризм. Фахівці туристичної сфери не забували про розвиток міжнародного туризму і створювали нові тренди. Туристичний бізнес можна назвати одним з найбільш прибуткових секторів в світовій економіці через галузей світового господарства. ВТО прогнозує, що до 2030 року світовий туристичний ринок продовжить модернізуватись та еволюціонувати, якщо країни будуть зберігати вже наявні темпи розвитку. Міжнародний туризм має розвиватись у постійній гармонії та співпраці з іншими секторами економіки.

Вітчизняний туризм дуже різноманітний та багатий, тому що Україна має вигідне географічне